

INSTITUT FOR IDRÆT OG BIOMEKANIK, SYDDANSK UNIVERSITET

Notat om svømme- undervisningens vilkår i den danske folkeskole

Casper Due Nielsen og Tobias Marling

08-04-2011

Indhold

Indledning	3
Fremgangsmåde	3
Resultater	6
Sammenfatning og konklusion	9
Kilder	11
Bilag	12

Indledning

Svømning i skolen har afgørende betydning for danskernes svømmeduelighed. Noget tyder imidlertid på, at der de seneste år er sket forandringer i betingelserne for folkeskolens svømmeundervisning i en del af landets kommuner (Thielst, 2010; Madsen, 2011). Ud fra et sikkerhedsperspektiv kan denne uheldige udvikling få fatale konsekvenser for danske børn og unges svømmefærdigheder i et land omgivet af vand på alle sider.

Alle kommuner er forpligtiget til at tilbyde svømmeundervisning i forbindelse med idrætsundervisningen, men med de præsenterede mål i Undervisningsministeriets "Fælles Mål 2009" er der vide rammer for, hvorledes indholdet i undervisningen tager sig ud i de enkelte kommuner. Disse vide rammer gør, at tilbuddet til folkeskoleelever varierer voldsomt – fra undervisning i klasselokaler til undervisning i internationalt dimensionerede svømmebassiner.

Det er derfor påtrængende dels at undersøge, hvordan der undervises i svømning i folkeskolen, dels at undersøge andre måder at gennemføre svømmeundervisningen på end den dominerende måde, hvor skolens egne lærere med en svømmelærereksamen står for undervisningen.

Det overordnede formål med den samlede undersøgelse er at kortlægge svømmeundervisningens vilkår i den danske folkeskole, herunder at undersøge de kvalitet(er) og effekter, der er forbundet med svømmeundervisningens organisering, gennemførelse og evaluering, når undervisningen varetages af lærere med en autoriseret svømmelæreruddannelse eller af trænere ansat i en svømmeklub.

Det er således undersøgelsens hensigt at kunne bidrage med kvalificeret og relevant viden, der dels kan danne grundlag for at kvalificere kommunernes beslutninger om skolesvømmeundervisningens fortsatte eksistens og dels bidrage til, at skolesvømmeundervisningens kvalitet og effektivitet sikres i fremtiden.

Formålet med denne første del af undersøgelsen er at kortlæggesvømmeundervisningen i folkeskolen, dvs. hvor mange kommuner der giver skoleeleverne svømmeundervisning i vand, og hvem der står for undervisningen.

Fremgangsmåde

Til undersøgelsen af rammerne for svømmeundervisningen er der valgt at benytte et elektronisk spørgeskema. Spørgeskemametoden er valgt, da det er en forholdsvis hurtig måde at generere større mængder af data uden brug af omfattende ressourcer. Ulemperne ved brugen af spørgeskema kan være, at svarprocenten ofte ikke er tilstrækkelig høj til, at resultaterne kan generaliseres, eller at resultaterne ikke er repræsentative for den undersøgte målgruppe. Dette er forsøgt imødegået, i denne undersøgelse, ved at kontakte alle kommuner telefonisk inden udsendelse af spørgeskemaet.

Design

Undersøgelsens formål om at kortlægge rammerne for svømmeundervisningen medførte nogle metodiske valg i den indledende fase. For det første blev det besluttet, at alle kommuner skulle have muligheden for at deltage i undersøgelsen. Dette for at få et så nuanceret billede af rammerne for svømmeundervisningen som muligt. For det andet blev det besluttet at benytte et elektronisk spørgeskema gennem det internetbaserede SurveyXact. Dette skyldtes, at det elektroniske spørgeskema er en relativ billig og hurtig måde at indsamle data på, og det blev vurderet, at det ikke ville have en større betydning for besvarelsesprocenten, da respondenterne hovedsagligt ville være kommunale medarbejdere, der alle havde mulighed for at tilgå internettet via deres arbejdsplads. Spørgsmål og formuleringer i spørgeskemaet er blevet udformet af de ansvarlige for undersøgelsen: Ph.d. stipendiat Jesper Von Seelen, lektor Kurt Lüders, lektor Thomas Skovgaard og professor Bjarne Ibsen fra Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet. Spørgeskemaet er indtastet i det internetbaserede SurveyXact af studentermedarbejderne Tobias Marling og Casper Due Nielsen, og er vedlagt som bilag i dette notat. Der blev foretaget det metodiske valg at

lade alle spørgsmål på nær det indledende være åbne for besvarelse. Det betød, at respondenterne havde mulighed for at springe et spørgsmål over, hvis de ikke kunne eller ville svare på et specifikt spørgsmål. Det har medført, at hver enkelt spørgsmål ikke er blevet besvaret af det samme antal kommuner, men overordnet set har antallet og indholdet af besvarelserne været tilfredsstillende.

Indsamling af e-mail og mulighed for besvarelse

Brugen af SurveyXact medførte, at en indsamling af respondenternes e-mailadresser var nødvendig for at gennemføre undersøgelsen. Da de forventede respondenter ville være ansat i den kommunale administration, blev der foretaget en telefonisk kontakt til alle landets 98 kommuner for derigennem at finde frem til en relevant kommunal medarbejder, der var i besiddelse af den korrekte og nødvendige viden i hver enkelt kommune. Hvis det blev tilkendegivet, at den kommunale kontaktperson havde interesse i at deltage i undersøgelsen, blev denne givet mulighed for at deltage via et link tilsendt deres e-mail eller direkte via telefonen. Generelt var der stor interesse i at deltage i spørgeskemaundersøgelsen, og der viste sig at være en generel tendens til, at respondenter valgte at få tilsendt en mail med link til spørgeskemaet.

Hos 15 af de kontaktede kommuner viste det sig ikke muligt at svare på spørgeskemaet. I disse kommuner var bestemmelserne for undervisningen lagt ud til skolerne i kommunen, og derfor kunne den kommunale kontaktperson ikke besvare de enkelte spørgsmål i spørgeskemaet. En måde til alligevel at få inddraget disse kommuner i undersøgelsen kunne være at spørge alle skoler i de 15 kommuner. Dette blev af metodemæssige årsager fravalgt, da en inddragelse af skolerne ville betyde, at svarene ikke kunne sammenlignes med de resterende kommuner, hvor skolerne ikke er spurgt enkeltvis. Det blev bestemt, at de 15 kommuner indgik i den samlede svarprocent, men ingen af kommunerne har bidraget med data til undersøgelsens resultater.

Afslutning af undersøgelsen

Undersøgelsen blev foretaget i perioden 25. januar 2011 til 7. marts 2011, og kontakten til kommunerne blev foretaget løbende. For at øge svarprocenten, og derved skabe et så repræsentativt grundlag som muligt, blev det valgt at udsende to rykkere til de kommuner, der valgte at få tilsendt en e-mail med link til spørgeskemaet. Den første rykker blev udsendt ca. tre uger efter kommunerne var blevet kontaktet, mens den anden rykker blev udsendt to uger efter den første rykker. Muligheden for besvarelse af spørgeskemaet blev lukket en uge efter, at anden rykker var blevet sendt. Vurderingen var, at en længere svarfrist ikke ville give væsentligt flere besvarelser.

Efter afslutning af undersøgelsen blev data analyseret dels via SurveyXact, dels i statistikprogrammet SPSS, hvor opfølgende analyser blev foretaget.

Besvarelsesprocent og repræsentativitet

Ud af 98 kommuner har i alt 87 afgivet svar til undersøgelsen. 72 kommuner har besvaret spørgeskemaet, mens 15 kommuner, som nævnt, tilkendegav, at de benytter en decentral model. 11 kommuner har ikke besvaret spørgeskemaet eller har tilkendegivet en manglende besvarelse af andre grunde (sygdom, ferie o.a.) (se tabel 1). Sammenlagt har undersøgelsen opnået en svarprocent på 88,8 % (besvarelser af skema og tilkendegivelse af decentral model lagt sammen), hvilket må siges at være yderst tilfredsstillende.

Tabel 1: Oversigt over svarprocenter for spørgeskemaundersøgelsen

	Respondenter	Procent
Besvaret spørgeskemaet	72	73,5 %
Ikke svaret på grund af decentral model	15	15,3 %
Har undladt at svare på spørgeskemaet	11	11,2 %
I alt	98	100 %

I nedenstående tabel 2 fremgår repræsentativiteten af undersøgelsen opdelt efter svarprocenterne fordelt på regionerne. Denne opgørelse er foretaget for at se, om kommunerne i de enkelte regioner skulle være overrepræsenteret i forhold til andre, og dermed ikke give et retvisende billede af alle landets kommuner

Tabellen viser, at alle kommuner har en besvarelsesprocent, der tilnærmelsesvis ligner den for hele landet (88,8 %). Region Nordjylland har den laveste besvarelsesprocent, hvor 81,8 % har svaret, mens den højeste findes i Region Sjælland, hvor 94,1 % har svaret. Disse tal er dog præget af, at antallet af kommuner i nogle regioner ikke er så højt, hvilket gør, at én besvarelse mere eller mindre påvirker procenttallet kraftigt.

Tabel 2: Svarprocenter fordelt på regioner

	Andel af samlet undersøgelse	Andel i regionen
Region Hovedstaden	29,9 %	89,7 %
Region Sjælland	18,4 %	94,1 %
Region Syddanmark	21,9 %	86,4 %
Region Midtjylland	19,5 %	89,5 %
Region Nordjylland	10,3 %	81,8 %
I alt	100 %	-----

Resultater

I dette afsnit præsenteres udvalgte resultater fra spørgeskemaet. Overskriften til hver enkelt tabel svarer til spørgsmålet, som det fremstår i spørgeskemaet. Hensigten med de supplerende kommentarer er ikke at komme med dybdegående analyser, men derimod at give en ligefrem redegørelse for de resultater, der er afgivet i forbindelse med besvarelsen af spørgeskemaet. Da de fleste spørgsmål i spørgeskemaet *ikke* var pålagt restriktioner om besvarelse, havde respondenterne mulighed for at 'springe' et spørgsmål over, hvis vedkommende ikke kunne eller ville svare på spørgsmålet. Tabellerne indeholder derfor det absolutte antal besvarelser, samt svarprocenten for de enkelte spørgsmål (procent af de kommuner, der havde mulighed for at svare på spørgsmålet) nederst i hver enkelt tabel under linjen 'I alt'.

Tabel 3: Tilbyder kommunen alle folkeskoleelever svømmeundervisning i vand?

	Respondenter	Procent
Ja	63	87,5 %
Nej*	6	8,3 %
Andet (f.eks. at nogle elever modtager undervisning og andre ikke gør)	3	4,2 %
I alt	72	100 %

* De kommuner der svarede nej, blev givet mulighed for at uddybe deres svar:

"Fordi vi ikke har en svømmehal i kommunen og fordi det er for dyrt i transport og arbejds løn til lærerne at køre eleverne til en svømmehal i en anden kommune. De andre kommuner anvender i øvrigt selv deres svømmehal i undervisningstiden til deres egne elever."; "Skolerne har valgt ikke at prioritere svømmeundervisningen."; "Man har valgt at spare svømmeundervisningen væk"; "Der er ikke svømmehal i [...] By og [...] By.".

Kommunerne og de enkelte skolebestyrelser har i vid udstrækning selv mulighed for at tilrettelægge undervisningen, så længe del- og slutmål i 'Fælles Mål 2009' overholdes. Af disse mål fremgår det, at eleverne efter 5. klasse skal *"kende til bjærgning og livredning [samt] kende metoder til at sikre sig selv i vand."* (Undervisningsministeriet, 2009), men det fremgår ikke, at eleverne har pligt til at modtage undervisning i vand.

Tabel 3 viser at næsten 88 % af kommunerne tilbyder alle folkeskoleelever svømmeundervisning i vand. De kommuner, som ikke tilbyder svømmeundervisning i vand, angiver som begrundelse, at kommunen ikke har en svømmehal eller, at skolerne selv har fravalgt denne mulighed.

Tabel 4: På hvilke(t) klassetrin modtager kommunens elever svømmeundervisning?

	Respondenter	Procent
Børnehaveklasse	0	0,0 %
1. klasse	1	1,5 %
2. klasse	2	3,1 %
3. klasse	19	29,2 %
4. klasse	60	92,3 %
5. klasse	43	66,2 %
6. klasse	9	13,8 %
7. klasse	3	4,6 %
8. klasse	1	1,5 %
9. klasse	1	1,5 %
10. klasse	3	4,6 %
I alt (svarprocent)	65	98,5 %

Af tabel 4 fremgår det, at langt størstedelen af de danske folkeskoleelever modtager undervisning i 3.-4.-5. klasse. Disse tal stemmer godt overens med, at trinmålene for svømmeundervisningen ligger på 5. klasse, hvilke indbefatter, at eleverne kender til bjærgning og livredning samt metoder til at sikre sig selv i vand (Undervisningsministeriet, 2009). I spørgeskemaet var der givet mulighed for at afkrydse flere klassetrin, hvilket forklarer, at den samlede procentsats (for klassetrinene) samlet set giver mere end 100 %.

Tabel 5: Hvornår på året afvikles svømmeundervisningen?

	Respondenter	Procent
Januar-Marts	62	98,4 %
April-Juni	57	90,5 %
August-September	59	93,7 %
Oktober-December	62	98,4 %
I alt (svarprocent)	63	95,5 %

Af tabel 5 ses det, at svømmeundervisningen er fordelt over hele året, dog med lidt mere vægt på vinterperioden. Dette skyldes formodentlig, at undervisningsperioden, for de enkelte klasser på skolen, varierer fra klasse til klasse, hvilket medfører, at undervisningen fordeler sig over hele året.

Tabel 6: Hvem står for svømmeundervisningen

	Respondenter	Procent
Den pågældende klasses idrætslærer	9	14,3 %
Hver skole har én eller flere svømmelærere, der står for svømmeundervisningen af alle skolens elever	52	82,5 %
Kommunen har ansat én eller flere svømmelærere, der står for svømmeundervisningen af alle kommunens elever	18	28,6 %
I alt (svarprocent)	63	95,5 %

Tabel 6 viser, hvordan de enkelte kommuner organiserer svømmeundervisningen. I dette spørgsmål var der også mulighed for at afgive flere svar, hvilket medfører at de angivne procenter giver mere end 100 %.

Tabellen viser, at langt de fleste kommunerne har én eller flere svømmelærere, som forestår svømmeundervisningen på den enkelte skole. Ca. 29 % af kommunerne har en centralt ansat svømmelærer (for det meste i svømmehallen), som står for undervisningen af alle kommunens elever. Det er i mindre grad klassens egne idrætslærere, der forestår undervisningen. I enkelte tilfælde kan der være et muligt sammenfald mellem skolens centrale svømmelærer(e) og den enkelte klasses idrætslærer, hvilket kan være forklaringen på, at nogle kommuner har krydset af i begge svarmuligheder.

Tabel 7: Følger klassens idrætslærer med i svømmehallen? (når henholdsvis skolens eller kommunens centrale svømmelærer står for undervisningen)

	Respondenter (skole)	Procent (skole)	Respondenter (kommune)	Procent (kommune)
Nej, det er udelukkende skolens/kommunens centrale svømmeundervisere, der deltager i undervisningen	23	46,0 %	6	37,5 %
Ja, klassens idrætslærer er med i hallen og hjælper med undervisningen	15	30,0 %	8	50,0 %
Andet, uddyb gerne*	12	24,0 %	2	12,5 %
I alt (svarprocent)	50	96,2 %	16	88,9 %

*** Uddybende svar**

"Vi har ansat en central svømmelærer som sammen med skolens svømmelærere/idrætslærere forestår undervisningen af eleverne i 4./5. klasse. Lærerne opfylder kravene til svømmelærere"; "Oftest sammenfald"; "Fremover vil én svømmelærer afholde undervisningen og en livredder være til stede"; "Mindst én af skolens svømmelærere deltager - og der kan være en anden lærer med som lærer [nr.] 2"; "Forskelligt fra skole til skole"; "Kun hvis selve læreren selv underviser"; "Meget ofte følger en SFO-pædagog med (her satser man også [på] uddannet personale)"; "I 9 ud af 10 tilfælde er det klassens idrætslærer, der er svømmeuddannet, der er dog altid to lærere til stede, hvoraf den ene er uddannet"; "Klassens svømmelærer i samarbejde med den faste svømmelærer i hallen"; "Kan variere fra skole til skole"; "Ofte er svømmelærer også idrætslærer, men ellers følger idrætslærer ikke med"; "Svømmelæreren står for svømmeundervisningen, der kan være sammenfald mellem svømmelæreren og idrætslæreren"; "Undervisningen organiseres af den enkelte skole"; "Ikke idrætslærer, men uddannede svømmelærer[e]".

Af ovenstående tabel 7 ses det, at der er mange forskellige måder, svømmeundervisningen bliver organiseret på. Af de kommuner, hvor skolerne har ansat specialiserede svømmelærere ses det, at ca. halvdelen af disse udelukkende benytter sig af de specialiserede undervisere, mens de resterende kommuner enten medbringer klassens normale idrætslærer eller benytter sig af andet personale til at hjælpe den specialiserede underviser. Hos de kommuner, hvor den specialiserede svømmeunderviser er ansat centralt hos kommunen, ses det i højere grad, at klassens normale idrætslærer følger med børnene til svømmehallen, hvor de indgår i undervisningen sammen med den specialiserede underviser. Af de uddybende svar fremgår det desuden, at mange skoler selv har ansvaret for, om klassens idrætslærer følger med i svømmehallen.

Tabel 8: Har kommunen planer om at spare undervisningen væk?*

	Respondenter	Procent
Ja	5	7,8 %
Nej	53	82,8 %
Ved ikke	6	9,4 %
I alt (svarprocent)	64	97,0 %

* Der blev givet mulighed for at uddybe svaret:

"Pres fra omgivelserne. Politisk selvmord."; "Fra 1. august 2011 vil alle elever i 4. klasse have obligatorisk svømmeundervisning i 1 lektion om ugen i 40 uger."; "[...] kommunes svømmehal lukkes pr. 1. juni 2011 grundet besparelser i kommunen."; "Politisk ønsker man ikke at spare på svømmeundervisningen, men skolerne har fremsat forslag om det."; "Der er ikke tilbud om svømmeundervisning i skoletiden. Undervisningen er frivillig og ligger i sommerferien."; "Kommunen ønsker at udbyde svømmeundervisning i vand. Har ikke været til diskussion."; "Undervisningen flyttes dog til fritidsafdelingen(SFO), hvor den vil blive kaldt vandaktivitet, men stadig indeholde elementer, der lever op til kravene omkring svømning i skolen."; "Men vi har ambitioner om at spare på undervisningen og samtidig give et bedre tilbud."; "Der undersøges i øjeblikket flere muligheder."; "Det er højt prioriteret område, som ikke på noget tidspunkt er foreslået beskåret eller reduceret"; "Har været oppe og vende som spareforslag, men er blevet taget af bordet hver gang fra politikerne (og andres) side."; "Fra skoleåret 2011 - 2012 er svømning ikke mere på skemaet på 4. klassetrin. I stedet har eleverne en ekstra idrætstime. Nogle skoler, som geografisk er tæt på en svømmehal, vil formentlig fortsætte med at tilbyde svømning under en eller anden form. Politikkerne har samtidig været i dialog med de to store lokale svømmeforeninger omkring sommerhold mv."; "Har fra 2007 til 2009 haft svømning på to årgange - 3. og 4. - men har nu kun på 4. Der er ingen røster fremme om yderligere beskæring."; "Svømmeundervisningen har netop IGEN været til drøftelse i vores Børne- og Familieudvalg, og det blev besluttet at fortsætte svømmeundervisningen. MEN den kan jo altid tages op igen."; "Det har været i spil - men det er politisk været valgt fra som et reduktionsobjekt"; "Det er op til den enkelte skole."; "Svømning har en stor betydning i [...] Kommune, og derfor er der ingen planer om at nedlægge svømmeundervisningen."; "Intet forslag om dette og det vil komme som en stor overraskelse hvis dette spares væk"; "Fra næste skoleår 2011/2012 stopper svømmeundervisningen for 4. kl. i [...] kommune."; "Svømmeundervisningen er indgået i overvejelserne om sparemuligheder, men muligheden blev politisk fravalgt."; "Budgetprocessen for budget 2012 - 2015 er først lige sat i gang, så ovennævnte kan ikke besvares p.t. [...]"; "De enkelte skoler har ikke planlagt detaljeret for det kommende skoleår. I følge de kommunale læseplaner skal svømning tilbydes."; "Der er ikke udmeldt nogen planer om besparelse på området."; "Der satses meget på svømmeundervisningen i [...] Kommune. Vi afvikler hvert år repetitionskurser, hvor svømmeundervisning og livredning tilbydes til samtlige svømmelærere (ca. 100 i alt) samt for SFO-personalet, da de også tager i svømmehallen med børnene."; "Har næsten lige halveret undervisningstiden. Tidligere var der også undervisning i 5. klasse."; "Der er forskel i antal lektioner i de forskellige områder i kommunen. Nogle har 1 lektion både i 4. og 5.kl hele skoleåret. Andre har 60 min på et klassetrin (4. eller 5.kl) i et halvt skoleår. Der aftales muligvis en harmonisering."; "Pt. er der ikke forslag om at spare svømmeundervisningen væk i kommunen. Det har tidligere været med som en del af et sparekatalog, men Kommunalbestyrelsen ønskede ikke at arbejde videre med forslaget".

Af tabel 8 kan det ses, at ca. 83 % af kommunerne ikke har tænkt sig at spare svømmeundervisningen væk i de kommende år. Dette er dog ikke ensbetydende med, at besvarelser på området ikke vil finde sted, da der er blevet spurgt til, om svømmeundervisningen bliver sparet "væk", og ikke om der vil finde besparelser sted på svømmeundervisningen. Det ses også, at 5 kommuner (svarende til ca. 8 % af den samlede population) agter at spare svømmeundervisningen væk, hvilket måske kunne indikere, at flere kommuner vil benytte sig af undervisning i svømning på land, frem for undervisning i vand.

Respondenterne blev givet mulighed for at uddybe deres svar, og ud fra disse viste det sig bl.a., at hovedparten fra politisk side ikke ønskede at spare på svømmeundervisningen, på trods af at det ofte har været til diskussion i forbindelse med spareforslag i kommunen. Dog indikerer en del af svarene også, at der vil finde besparelser sted, som hovedsageligt indbefatter en reduktion af lektioner eller undervisningstid.

Tabel 9: Har kommunen planer om at lade svømmeklubber eller andre stå for svømmeundervisningen?

	Respondenter	Procent
Ja	2	3,1 %
Nej, uddyb gerne*	54	83,1 %
Ved ikke, uddyb gerne**	9	13,8 %
I alt (svarprocent)	65	98,5 %

*** Der blev givet mulighed for uddybende svar, hvilke ses herunder**

"Vi ønsker at beholde svømmeundervisningen, som den er nu."; "Muligheden for fastansatte svømmelærere i svømmehallen har været drøftet"; "Det er en skoleopgave, og ikke en opgave for klubberne."; "Kommunen har ingen svømmeklubber."; "Har selv personale til denne del. Indgår dog samarbejde med svømmeklubberne omkring uddannelse af svømmelærerne"; "Ingen konkrete overvejelser, men der snakkes med svømmeklubberne."; "Svømmeundervisningen foregår i et samarbejde mellem tre uddannede svømmelærere fra folkeskolerne, som underviser alle elever i kommunen sammen med en svømmelærer der er ansat i svømmehallen. På sigt vil der blive set på andre muligheder for at give svømmeundervisning til børn end i skoletiden. på nuværende tidspunkt har kommunen også et projekt med molesvømning med uddannet svømmelærer, tre uger i sommerferien. Indtil i år har dette været gratis. Der vil fremover være en lille brugerbetaling."; "Svømmeinstruktører fra klubberne er ikke uddannede pædagoger eller lærere, hvilket ikke er acceptabelt"; "Flere af vores lærere er uddannet svømmelærer "; "Kommunen sørger hver år for at alle de lærere, der skal undervise i svømning kommer på kursus"; "Men et nærmere samarbejde er på tale"; "Vi har kvalificerede svømmelærere nok i skolen"; "Ikke umiddelbart, det fungerer godt i forvejen."; "Men der er samarbejde med klubber ift. kompetenceudvikling af svømmelære + årligt kursus i svømmehallen."; "Dette er ikke umiddelbart i tankerne, men er en overvejelse værd"; "Ved ikke om der er blevet gjort overvejelser"; "Det har været forsøgt, men landede desværre negativt på grund af praktiske/administrative problemer."; "Har aldrig haft det til diskussion"; "Men der er på nuværende tidspunkt en livredder fra svømmehallen når, der er undervisning"; "Det er meget velfungerende".

**** Der blev givet mulighed for uddybende svar, hvilke ses herunder:**

"Der er en dialog i gang om dette emne ift. lukning af svømmehal eller forsat drift i klub regi. afklares medio 2011"; "Der er tanker, men på forældrenes eget initiativ"; "Vi har netop fået henvendelse fra vores svømmeklub, så vi skal se på om det kunne være en mulighed"; "Vi er nysgerrige på at høre, hvordan det er gået i kommuner, hvor det har været praktiseret"; "Har ikke været drøftet".

Ovenstående tabel viser at 2 ud af 65 kommuner har konkrete planer om at lade svømmeklubber eller andre stå for undervisningen i fremtiden. Dette forholdsvis lave antal skal dog sammenholdes med de uddybende svar, respondenter, der havde svaret 'nej' eller 'ved ikke', har givet. I disse bliver det nævnt, at et sådant samarbejde er en overvejelse værd, eller at de på nuværende tidspunkt indgik i en anden form for samarbejde med svømmeklubberne (herunder, kurser, erfaringsudveksling mm.). Andre kommuner er i gang med at kortlægge muligheden for et samarbejde eller har tidligere forsøgt at starte et sådant samarbejde, som dog ikke er gennemført. I modsætning til dette svarer flere kommuner, at de er tilfredse med deres nuværende ordning, og derfor ikke ønsker eller har overvejelser omkring et samarbejde med svømmeklubberne.

Sammenfatning og konklusion

Dette notat er en præsentation af data fra den første af tre delundersøgelser, der har til formål at kortlægge svømmeundervisningens vilkår i den danske folkeskole. Notatets sigte er at præsentere, hvilke kommuner, der har deltaget i undersøgelsen, samt de metodiske overvejelser og valg, der er blevet foretaget i løbet af undersøgelsen. Foruden dette notat vil undersøgelsens datasæt og hovedresultater indgå i senere analyser og rapporter fra den samlede undersøgelse.

Analysen af undersøgelsens resultater viser et lidt broget billede af vilkårene for folkeskolens svømmeundervisning. I tabel 3 ses det at op mod 88 % af kommunerne tilbyder svømmeundervisning i vand, hvilket giver et mere positivt billede af vilkårene, end der tidligere er blevet fremført (Ascanius, 2009; Madsen, 2011; Thielst, 2010). På den strukturelle side ses det i tabel 6 og 7, at kommunerne benytter flere forskellige modeller for varetagelsen af svømmeundervisningen. Således benytter ca. 83 % af kommunerne én eller flere svømmelærere på den enkelte skole, men af de uddybende svar ses det, at flere andre modeller er i spil i de enkelte kommuner. Set i et fremtidsperspektiv viser tabel 8, at ca. 83 % af kommunerne ikke har aktuelle planer om at spare svømmeundervisningen væk. Men i enkelte kommuner går svømmeundervisningen måske alligevel en turbulent tid i møde, idet enkelte kommuner vælger at spare svømmeundervisningen helt eller delvist væk, mens andre fortsætter som hidtil på trods af forslag om

besparelser. Endvidere angiver ca. 83 % af kommunerne, at de er tilfredse med den nuværende ordning og ikke har planer om at lade svømmeklubber eller andre stå for skolesvømningen.

Men når dette er sagt kan der i fremtiden blive vendt op og ned på vilkårene for svømmeundervisningen. Kommunerne står overfor store besparelser, og disse besparelser rammer bl.a. tilskuddet til svømmehallerne (Gottwald, 2011, Madsen, 2011). Dette kan indirekte påvirke vilkårene for svømmeundervisningen, da det lavere kommunale tilskud i værste fald kan medføre lukning af svømmehaller, og dermed medvirker til at forringe svømmeundervisningens vilkår i den danske folkeskole.

Kilder

Ascanius, Ditte-Marie (2009): *Vandskræk går i arv fra far og mor*, i: Politiken, fredag d. 20. marts

Gottwald, Søren (2011): *Svømmefolk i offensiven*, i: Fyns Stiftstidende, søndag d. 3. april

Madsen, Erling (2011): *Nedskæringer på svømmeundervisningen*, i: Svømmebadet, Dansk Svømmebadstekniske Forening, nr. 23, marts.

Thielst, Gro Høyer (2010): *Svømmeundervisningen pilles af skemaet*, i: Børsen, torsdag d. 23. september

Undervisningsministeriet (2009): *Fælles Mål 2009 – Idræt*, Faghæfte 6, Undervisningsministeriets håndbogsserie nr. 8 – 2009.

Bilag

Spørgeskema

SYDDANSK UNIVERSITET

Undersøgelse af svømmeundervisningen i folkeskolen

Efter samtale med en af vores studentermedarbejdere modtager du dette spørgeskema vedrørende svømmeundervisningen i folkeskolen. Denne spørgeskemaundersøgelse er første del af en samlet undersøgelse der skal kortlægge vilkårene for folkeskolens svømmeundervisning.

Vi skønner, at spørgeskemaet kan besvares på ca. 10 minutter. Du har mulighed for undervejs at afbryde din besvarelse undervejs. Dine svar gemmes, og du vil senere kunne klikke på linket i den tilsendte mail og fuldføre spørgeskemaet. Bemærk at din besvarelse først er fuldført i det øjeblik, du klikker på 'afslut' på spørgeskemaets sidste side.

Din besvarelse vil blive behandlet under fuld fortrolighed.

1. Tilbyder kommunen alle folkeskoleelever svømmeundervisning i vand?

- (1) Ja
- (2) Nej
- (3) Andet(f.eks. at nogle elever modtager undervisning og andre ikke gør)

1a. Hvorfor modtager alle skolens elever ikke svømmeundervisning i vand?

2. På hvilke(t) klassetrin modtager kommunens elever svømmeundervisning?

- (1) Børnehaveklasse
- (2) 1. klasse
- (3) 2. klasse
- (4) 3. klasse
- (5) 4. klasse
- (6) 5. klasse
- (7) 6. klasse
- (8) 7. klasse
- (9) 8. klasse
- (10) 9. klasse
- (11) 10. klasse

3. Hvem står for svømmeundervisningen?

- (1) Den pågældende klasses idrætslærer
- (2) Hver skole har én eller flere svømmelærere, der står for svømmeundervisningen af alle skolens elever
- (3) Kommunen har ansat én eller flere svømmelærere, der står for svømmeundervisningen af alle kommunens elever

3a. Følger klassens idrætslærer med i svømmehallen?

- (1) Nej, det er udelukkende skolens specialiserede svømmeundervisere, der deltager i undervisningen
 - (2) Ja, klassens idrætslærer er med i hallen og hjælper med undervisningen
 - (3) Andet, uddyb gerne
-

3a. Følger klassens idrætslærer med i svømmehallen?

- (1) Nej, det er udelukkende kommunens specialiserede svømmeundervisere, der deltager i undervisningen
- (2) Ja, klassens idrætslærer er med i hallen og hjælper med undervisningen
- (3) Andet, uddyb gerne
-

4. Hvor mange minutters svømmeundervisning modtager eleverne ialt? (eksklusiv transporttid og tid til omklædning)

Angiv i hele tal

Antal lektioner _____

Minutter pr. lektion _____

5. Hvornår på året afvikles svømmeundervisningen (overvejende)?

- (1) Januar-Marts
- (2) April-Juni
- (3) August-September
- (4) Oktober-December

6. Har kommunen planer om at spare svømmeundervisningen væk i de kommende år?

- (1) Ja
- (2) Nej
- (3) Ved ikke

Uddyb gerne svaret ovenfor

7. Har kommunen planer om at lade svømmeklubberne eller andre stå for svømmeundervisningen?

(1) Ja

(2) Nej, uddyb gerne

(3) Ved ikke, uddyb gerne

7a. Hvem har kommunen planer om skal gennemføre svømmeundervisningen i fremtiden?

(1) Svømmeklub

(2) Privat virksomhed

(3) Andre, uddyb gerne

8. Hvad er de budgetterede samlede udgifter til kommunens svømmeundervisning i 2011 og 2012? (angiv det omtrentlige beløb til dækning af drift og evt. andre udgifter)

Kroner (brug ikke punktum i angivelsen)

Ved ikke

2011 _____

(1)

2012 _____

(1)

Hvis 'Ved ikke' er angivet, hvor er det evt. muligt at finde information om kommunens budgetterede udgifter? (f.eks. kommunens budgetoverslag, talmateriale fra relevante foreninger, m.v.)

9. Har du uddybende kommentarer er du meget velkommen til at skrive dem her:

Tak fordi du gav dig tid til at besvare spørgeskemaet! Dine svar er nu registreret, og du kan lukke undersøgelsen ved at klikke på 'afslut'.

Resultaterne for denne og den resterende undersøgelse vil blive præsenteret i rapportform i 2012.

Du har mulighed for at printe din besvarelse ud, hvis du klikker på printerikonet i nederste venstre hjørne.

